

RUH NEDİR? (3)

(...dünden devam)

Biraz önce söylediğimiz gibi nefis aslında birdir ve Allah'ın insana üflediği ruhtur. Bu rûh, itibârî olarak derecelere ayrılmıştır. Bu dereceler, ruhun bulunduğu halleri gösterir. Bunların beşi Kur'ân-ı Kerîm'de geçer. Sonradan mutasav-vıflar, nefsin beş derecesini yediye çıkarmışlardır:

Nefs-i em-mâre
, *nefs-i levvâme*
, *nefs-i mülheme*
, *nefs-i mutmainne*
, *nefs-i zekiyye*,
nefs-i râziyye
, *nefs-i mardıyye*
. *Nefs-i zekiyye*
ile

nefs-i mülheme
açıkça değil, fakat üstü kapalı olarak âyetlerde anılmıştır:
“

Ona bozukluğunu ve korunmasını ilhâm edene andol-sun”
(Şems: 26/8)
âyetinden nefis-i mülheme;
“

Nefsini tezkiye eden iflâh olmuştur”
(Şems: 26/9)
âyetinden de nefis-i zekiyye anlaşılmıştır.

Mutasavvıflara göre “İnsan ruhu maddeden mücerred (yalın) iken çok yüksek bir cevherdi. Buna *nefs-i nâtika* denilir. Bu *nefs-i nâtika* denilen rûh, madde ile birleşince yedi perde ile aslî halinden perdelenmiştir. İşte *nefs-i nâtika* üzerine çekilen bu perdelerden her biri nefsin derecesi sayılmıştır.

“Şu halde mücerred ruhun tam yedi perde ile perdeli şekli *nefs-i emmâre*, bu perdelerden birinin kalkmasıyla *nefs-i levvâme*, ikisinin kalkmasıyla *nefs-i mülheme*

,
üçünün kalkmasıyla
nefs-i mutmainne
, dördünün kalkmasıyla
nefs-i zekiyye,
beşinin kalkmasıyla
nefs-i râzıyye
, altısının kalkmasıyla
nefs-i marzıyye

hâsıl olur. Ruhun yedi perde ile perdeli hali nefs-i emmâredir. Perdelerden her biri kalktıkça ruha mânevî âleminden ışıklar sızar. Nefsin yedi perdeli hali, mânâ âleminden hiçbir ışık sızdırmaz. Perde sayısı azaldığı nispette nefs sâflaşır. Bütün perdelerin kalkması halinde nefs-i nâtika tamamen Nûr kesilir ki bu, Hz. Peygamber'in maka-mıdır." (Hacı Muharrem Kösetürkmen, Makamât-i Ezkâr-ı İlâhiyye, varak: 69-70)

(devamı yarın..)